

**Latvijas finanšu
tehnoloģiju pārskats**

2021

Saturs

- 01 IEVADS
- 02 FINANŠU TEHNOLOĢIJU VIDE 2021. G.
- 03 PĒTĪJUMA SECINĀJUMI
- 04 FINANŠU TEHNOLOĢIJU KARTE
- 05 LATVIJA FAKTOS UN SKAITĻOS
- 06 JAUNUZŅĒMUMU EKOSISTĒMA
- 07 VALSTS ATBALSTS
- 08 INVESTĪCIJU VIDE
- 09 INFRASTRUKTŪRA UN REGULĒJUMS
- 10 PĒTĪJUMA DALĪBNIKĪ

01

Ievads

Reinis Rubenis
Swedbank vadītājs Latvijā
līdz 2021. gada beigām

"Šis ir mūsu otrais finanšu tehnoloģiju pārskats, kurā mēģinām fiksēt esošo situāciju gan skaitļos, gan attieksmē šajā sektorā. Pret pagājušā gada datu fona esam mēģinājuši arī saskatīt tendences - kur tirgus dalībnieki atrodas šobrīd salīdzinājumā ar laiku pirms gada? Kā vide ir mainījusies un ko mēs varam no tā izsecināt? Citiem vārdiem sakot, mēs cenšamies ieklausīties un analizēt.

Pēdējo gadu laikā finanšu sektors Latvijā ir guvis ievērojamus panākumus attiecībā uz ātrumu, caurskatāmību un spēju radīt inovācijas un ieviest izmaiņas ātri un nepieciešamajā mērogā. Piemēram, šobrīd vairāk nekā 50 licencētiem tehnoloģiju uzņēmumiem ir dota piekļuve Swedbank maksājumu, kontu un valūtas maiņas lietojumprogrammu saskarnei jeb API četros mūsu vietējos tirgos, ierosinot vairāk nekā pusi miljona darījumu mēnesī. Atvērta sadarbības platformas koncepcija tiek izmantota arī bankas klientiem pieejamo pakalpojumu paplašināšanā.

Finanšu tehnoloģiju inovācijas var atrisināt vissvarīgākos jautājumus, ar kuriem šobrīd saskaras uzņēmumi - pieaugošas prasības mērogam, ātrumam un caurskatāmībai.

Lai arī Latvijas finanšu tehnoloģiju nozare ir sevi pierādījusi kā ļoti konkurētspējīgu, pastāv noteikti izaicinājumi, kuri mums jāatzīst un, liekot galvas kopā, jāmēģina risināt, lai varētu konkurēt globāli. Kā liecina pētījums, finanšu tehnoloģiju sektorā dominē nelielas, bet spēcīgas komandas, savukārt banku sektoram ir vajadzīgi lielāka mēroga finanšu tehnoloģiju risinājumi. Sperot soli šajā uz sadarbību vērstajā virzienā, Swedbank radīja pirmo finanšu tehnoloģiju akseleratoru Baltijā, kas, cerams, dos pienesumu daudz straujākai vietējās finanšu tehnoloģiju jomas izaugsmei."

02

Finanšu tehnoloģiju vide 2021. g.

Par pārskatu

Ikvienas attīstītas valsts neatņemama sastāvdaļa ir spēcīga un sekmīgi izveidota finanšu nozare. Kā zināms, Latvija pastāvīgi strādā pie savas finanšu sistēmas pilnveidošanas, kas ir palīdzējis 2021. gadā sasniegt nozīmīgu pagrieziena punktu. Janvārī Index Ventures Latviju kopā ar mūsu kaimiņvalstīm Igauniju un Lietuvu atzina par jaunuzņēmumiem visdraudzīgāko valsti Eiropā¹. Finanšu nozare ir bijusi pietiekami veiksmīga, lai spētu audzēt Latvijā reģistrēto finanšu tehnoloģiju skaitu, kas no 91 ir palielinājies līdz 118. Šāds pieaugums ir ievērojams panākums, ņemot vērā Covid-19 pandēmijas radītos ierobežojumus un neskaidrību, un tas liecina par nozares potenciālu.

Tā kā finanšu tehnoloģijām ir būtiska loma Latvijas finanšu nozarē, Swedbank Latvijā par partneriem piesaistīja Startin.lv, LIAA, Change Ventures, FKTK un Latvijas Banku, īstenojot otru padziļināto pētījumu par aktīvajiem uzņēmumiem Latvijā, lai noskaidrotu aktuālo situāciju nozarē. Jaunuzņēmumi, kuri ir piedalījušies pētījumā, atrodas Latvijā un darbojas finanšu tehnoloģiju nozarē. Pētījumā piedalījās trīsdesmit deviņi dažāda lieluma jaunuzņēmumi, kas ir gandrīz 32% no visiem. Lielākā daļa aptaujāto uzņēmumu ir dibināti samērā nesen, galvenokārt ap 2016. – 2019. gadu, 2019. gadam esot visaktīvākajam uzņēmumu dibināšanas gadam.

Jaunuzņēmumi pastāstīja par saviem esošajiem un nākotnē sagaidāmajiem izaicinājumiem un iespējām, kā arī ar svaigu skatu izklāstīja savu kopējo novērtējumu par situāciju finanšu tehnoloģiju nozarē. Tāpēc šī pētījuma rezultātus var izmantot, lai novērtētu, kas vēl jāpaveic, lai palīdzētu jauniem uzņēmumiem ienākt finanšu tehnoloģiju nozarē un atvieglotu to darbošanos tajā. Šis ir otrais par Latvijas finanšu tehnoloģiju vidi izveidots pārskats, kas ļauj gūt vēl vērtīgāku ieskatu par dažādiem laika sprīžiem, tādējādi radot plašāku priekšstatu par Latvijas finanšu nozari, iekļaujot visas vērā ņemamās tendences salīdzinājumā ar 2020. gada Latvijas finanšu tehnoloģiju pārskatu.

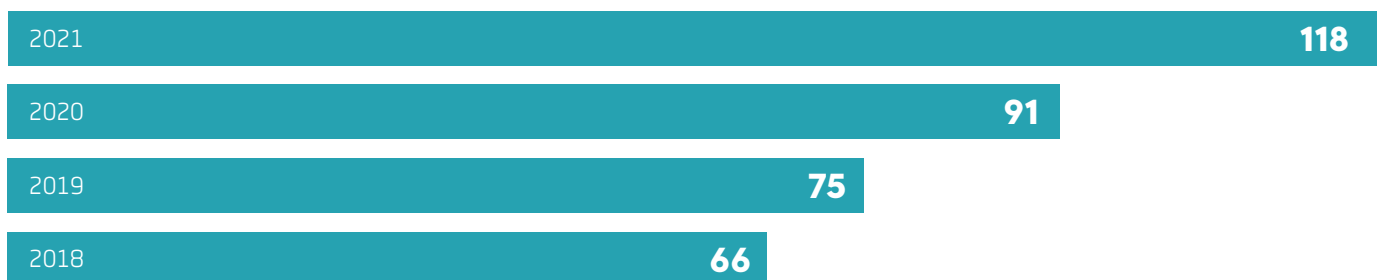
Finanšu tehnoloģijas Latvijā

Latvijas jaunuzņēmumu infrastruktūru veido vairāk nekā 400 reģistrēti jaunuzņēmumi², apmēram viena trešdaļa no kuriem strādā finanšu tehnoloģiju nozarē. Papildus tādiem starptautiski izslavētiem uzņēmumiem kā Mintos, Creamfinance, Twino, Bitfury, 4Finance, ir arī jauni strauji augoši spēlētāji kā, piemēram, Fintelligence, Snapio,

BeeSage, CellboxLabs un citi. Viens no lielākajiem pēdējā laika sasniegumiem Latvijas finanšu tehnoloģiju jomā ir tas, ka laikraksts Financial Times savā publikācijā "Eiropas visstraujāk augošie uzņēmumi 2021. gadā" (1000 Europe's Fastest Growing Companies in 2021) vienu no Latvijas vietējiem uzņēmumiem Sun Finance ir atzinis par otru visstraujāk

augošo finanšu tehnoloģiju uzņēmumu Eiropā. Tas apliecina, ka Latvijas jaunuzņēmumu vidē finanšu tehnoloģiju uzņēmumi ir pirmrindnieki attiecībā uz mērogu, sniegumu un spējām pielāgoties pasaules tirgus vajadzībām, vairojot finanšu tehnoloģiju sektora konkurētspēju.

Finanšu tehnoloģiju uzņēmumi Latvijā (skaits)

¹ <https://tech.eu/brief/baltic-startups-stock-policies/?fbclid=IwAROMNTDdDsyMMHQXy6dvS9I3mMtfq5VmWdZkU7Zr4KPCiswqhU2aQ7aBHal>

² <https://www.liaa.gov.lv/en/invest-latvia/start-ecosystem>

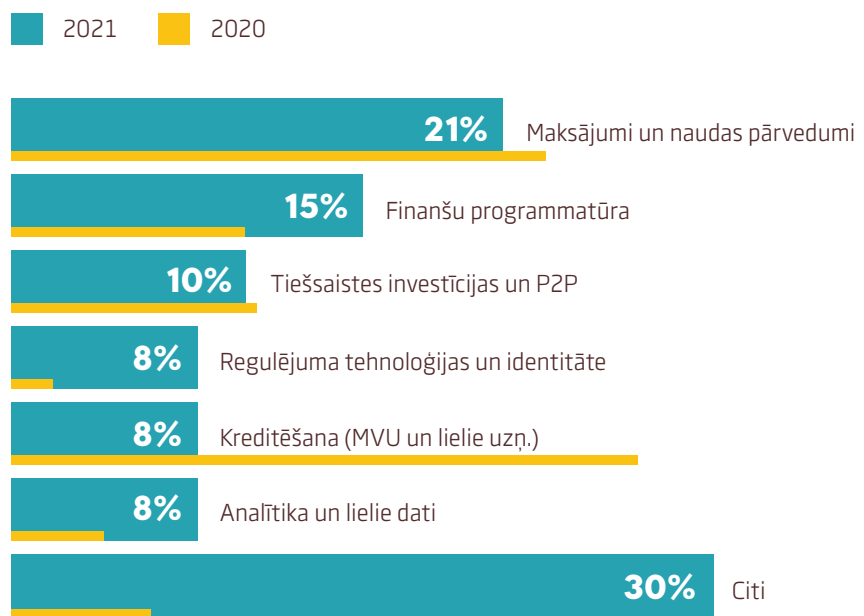
03

Pētījuma secinājumi

Biznesa segmenti un modeļi

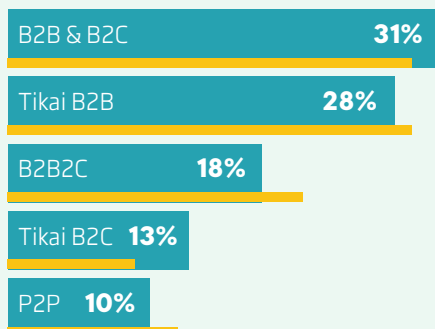
2021. gadā visizplatītākie biznesa segmenti ir bijuši maksājumi un naudas pārvedumi, finanšu programmatūra un tiešsaistes investīcijas, savukārt 2020. gadā top segmenti bija maksājumi un naudas pārvedumi, kredītēšana (MVU un lielle uzņēmumi) un tiešsaistes investīcijas un P2P. Segmenti, kas 2021. gadā ir uzrādījuši pieaugumu, ir regulējuma tehnoloģijas un identitāte, kā arī analītika un lielle dati. Vienlaicīgs sarukums kredītēšanā un kāpums regulējuma tehnoloģijā varētu nebūt nejaušs. Saskaņā ar definīciju regulējuma tehnoloģijas nodrošina IT balstītus regulējuma risinājumus finanšu sektoram, kas palīdz novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju (NILL) jeb naudas atmazgāšanu un citas krāpnieciskas aktivitātes, kurām finanšu sektors ir pakļauts. Pateicoties neseno pieņemtajam daudz stingrākam NILLN regulējumam Latvijā un aizvien vairāk plašākā Eiropas līmenī, šis samērā jaunais finanšu tehnoloģiju apakšsegments varētu būt šeit uzpalikšanu.

Latvijas finanšu tehnoloģiju uzņēmumi pēc segmenta

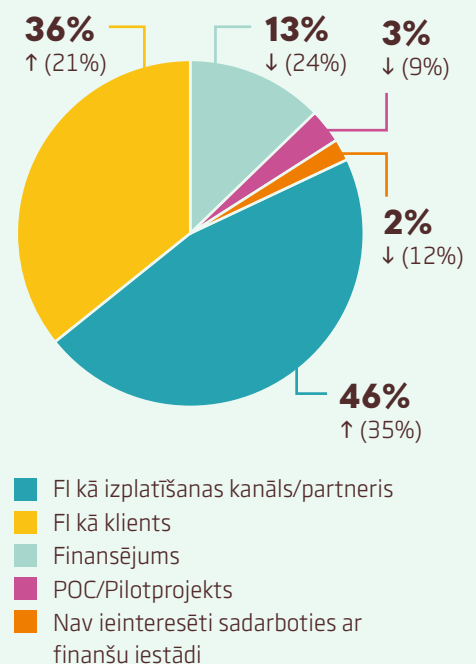
Biznesa modeļi

Vietējie finanšu tehnoloģiju uzņēmumi cenšas gūt iespējami lielāku peļņu, apvienojot abus - "business biznesam" (B2B) un "business patērētājam" (B2C) - darbības modeļus. Otrs iecienītākais darbības režīms ir "tikai un vienīgi B2B". "Business biznesam patērētājam" (B2B2C) pamazām zaudē savas pozīcijas, savukārt "tikai un vienīgi B2C" modelis ir nedaudz kāpis.

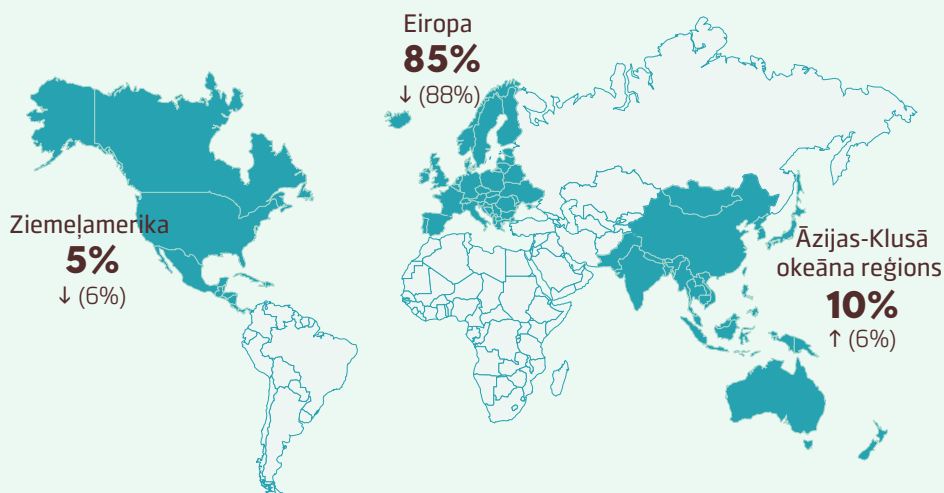
Iecienītākā partnerība ar finanšu iestādēm (FI)

Attieksme pret partnerību ar tradicionālajām finanšu iestādēm ir būtiski mainījusies, vairāk sliecoties uz sadarbību. Finanšu tehnoloģiju uzņēmumi uz bankām raugās vai nu kā potenciāliem izplatīšanas kanāliem un biznesa partneriem vai kā klientiem. Tradicionālo finanšu loma kā finansējuma avotam vai dāsnam testēšanas platformu nodrošinātājam (POC vai pilotprojektu izmēģinājumu veidā) samazinās, un ir krities to respondentu īpatsvars, kurus vispār neinteresē sadarbība ar finanšu iestādēm. Proti, finanšu tehnoloģiju uzņēmumi vēlas sadarboties, bet uz vienlīdzīgiem nosacījumiem.

Mērķa tirgi

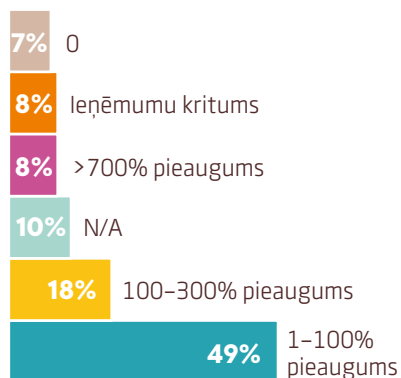
Tirgus orientācija lielākoties joprojām ir centrēta uz Eiropu. Āzijas-Klusā okeāna reģions kļūst aizvien pievilcīgāks, savukārt Āfrikas tirgus joprojām ir mazizpētīts, jo, neraugoties uz intriģējošo potenciālu, tas varētu būt pārāk ciets rieksts, ar ko tikt galā, esot Baltijas valstīs.

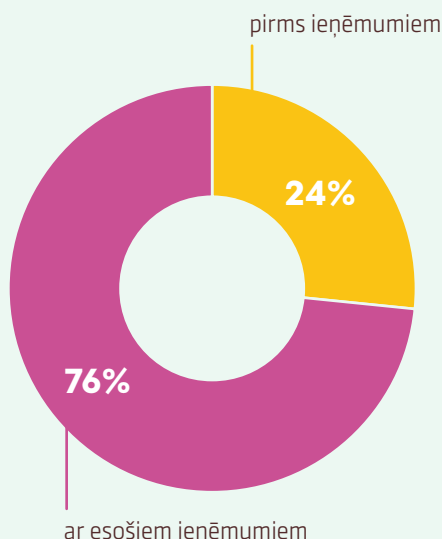
Finansējums un ieņēmumi

Vairums uzņēmumu atrodas esošo ieņēmumu posmā, pat nedaudz vairāk nekā pirms gada. Ar sākumkapitālu finansēto uzņēmumu īpatsvars ir palielinājies, savukārt pirmās kārtas dalībnieku (A sērijas) īpatsvars riska kapitāla finansēšanā ir samazinājies. Vienlaikus aizvien vairāk ir tādu uzņēmumu, kuri ir kļūst pašpietiekami, pateicoties saviem pašu ieņēmumiem. Finanšu tehnoloģiju ieņēmumu pieaugums ir kļuvis pieticīgāks, nekā prognozēts 2020. gadā, tomēr lielai daļai ir izdevies pārsniegt 700%. Šajā ziņā vissekmīgākie finanšu tehnoloģiju biznesa segmenti, šķiet, ir bijuši maksājumi un naudas pārvedumi, kredīvēšana (MVU un lieli uzņ.) un finanšu programmatūra. Lielākajai daļai aptaujāto uzņēmumu ir izdevies piesaistīt līdz 100 000 EUR, bet tikpat iespaidīgai daļai (31%) - no 1 līdz 10 miljoniem EUR. 36% respondentu mērķis ir nākamajā kārtā piesaistīt 1-5 miljonus EUR lielu finansējumu; 23% cer piesaistīt vairāk nekā 5 miljonus EUR, savukārt 21% vispār neplāno īstenot vēl vienu kārtu.

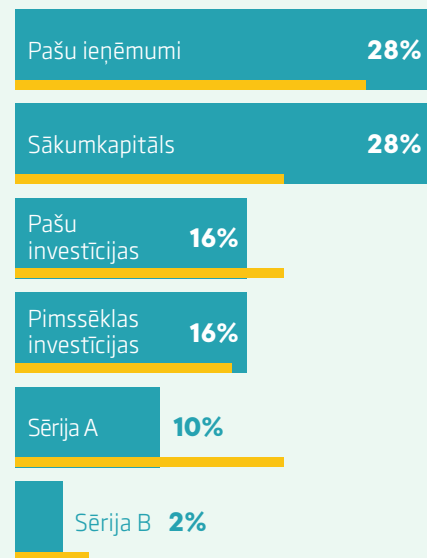
Vidējais ieņēmumu pieaugums 2021. gadā

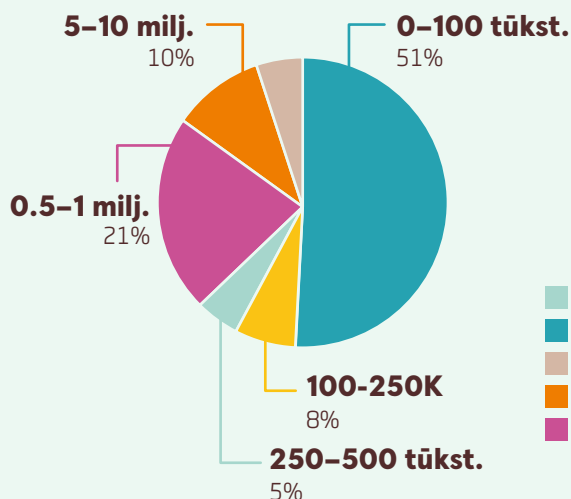
Uzņēmuma attīstības posms

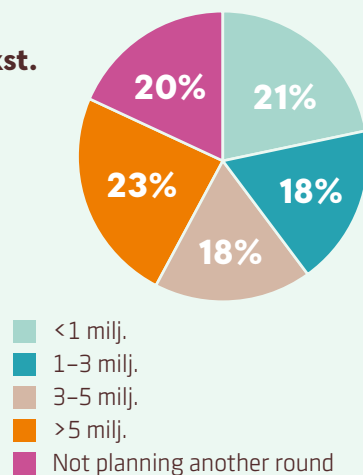
Finansēšanas posms

Cik lielu finansējumu esat savākuši līdz šim?

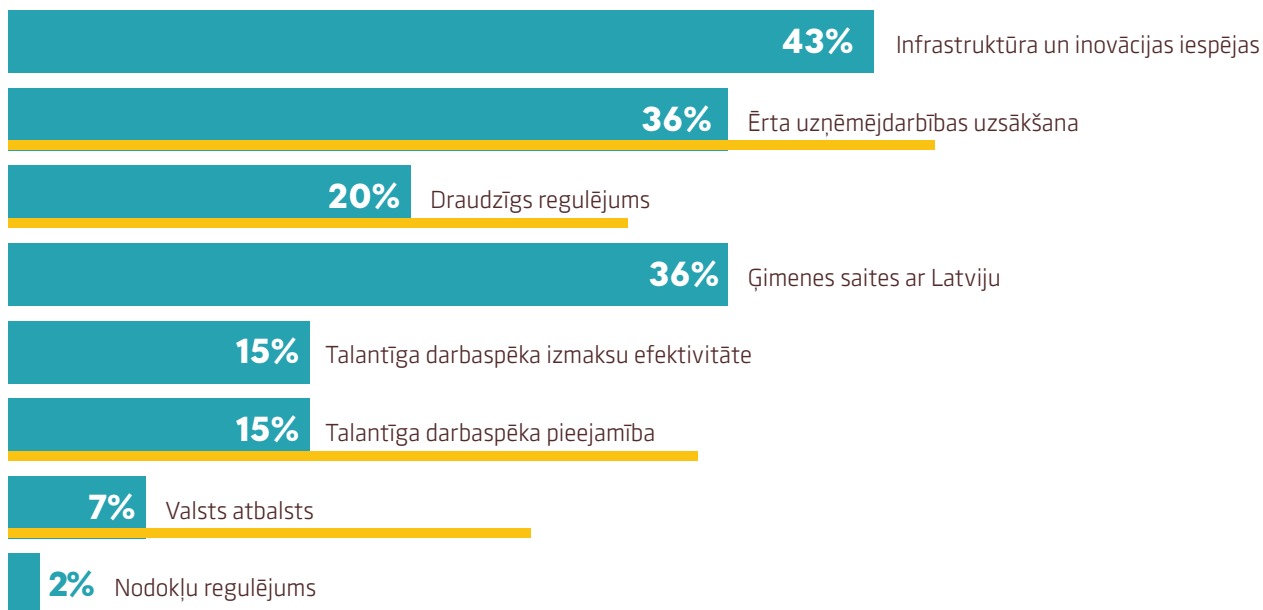

Cik daudz finansējuma gaidāt nākamajā kārtā?

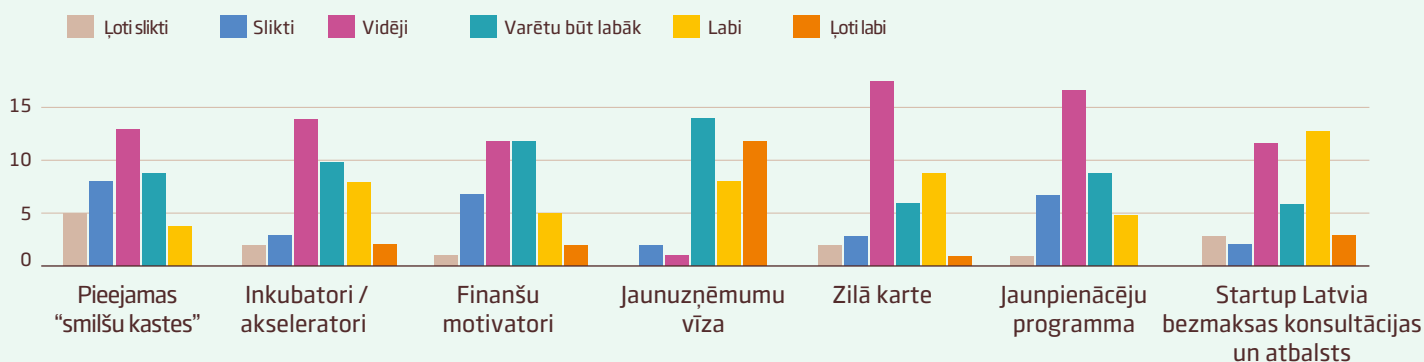

Latvija kā mītnes valsts

Kas bija galvenais iemesls, kāpēc izvēlējāties Latviju?

Lūdzam novērtēt šos valsts atbalsta un regulējuma vides aspektus Latvijā

Latvijas infrastruktūra un inovāciju iespējas ir galvenais faktors, kura dēļ Latviju izvēlas par mītnes valsti uzņēmuma dibināšanai. Lai gan ērtas uzņēmējdarbības uzsākšanas nozīmīgums ir krities salīdzinājumā ar pagājušo gadu, tas joprojām ir otrs nozīmīgākais faktors. Būtiska loma ir arī ģimenes saitēm ar Latviju - Latvijai vai nu kā mītnes valstij vai dzīvesvietas valstij. Savukārt valsts atbalsta novērtēšana ir ievērojami sarukusi, un līdzīga tendence ir

vērojama arī par tiesisko regulējumu un ērtu uzņēmējdarbības uzsākšanu. No pieejamajiem valsts atbalsta pasākumiem visaugstāk tiek vērtēts Startup Latvia, kam seko ES zilās kartes vīzas un Jaunuzņēmumu vīzas programmas. Savukārt Jaunpienācēju programmu un pieejamās "smilškastēs", spriežot pēc atbildēm, vajadzētu pilnveidot. Vietējais talantīga darbaspēka fonds ir vēl viens pieaugošs izaicinājums – tā

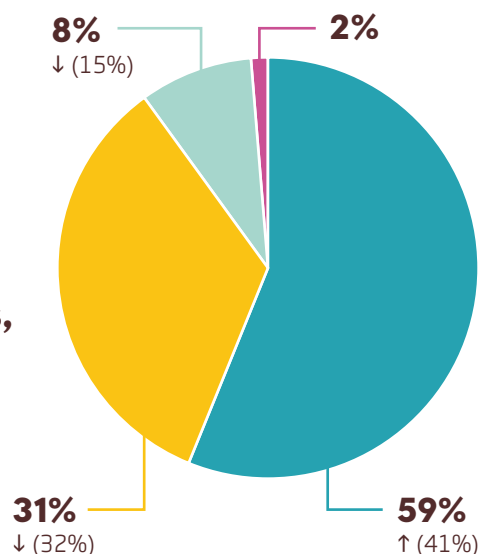
pieejamība samazinās, IT/programmatūras izstrādātājiem trūkstošo speciālistu sarakstā krietni apsteidzot citus. Kā atzīst uzņēmumi, tā iemesls nav tik daudz nepiemērotas prasmes vai pārspīlētas darba algas prasības, bet gan gluži vienkārši cilvēku trūkums. Otra visvairāk nepieciešamo speciālistu grupa ir normatīvās atbilstības un NILLN speciālisti, kā arī biznesa attīstītāji, lai gan pēdējie minētie – daudz mazākā mērā nekā pirms tam.

Latvijā visgrūtāk atrodamie speciālisti, ko pieņemt darbā

Kāds ir galvenais iemesls, kāpēc tas ir grūti?

- Talantīga darbaspēka trūkums
- Nepieciešamo prasmju trūkums
- Darba algas neatbilstība
- Nav pamata sūdzēties

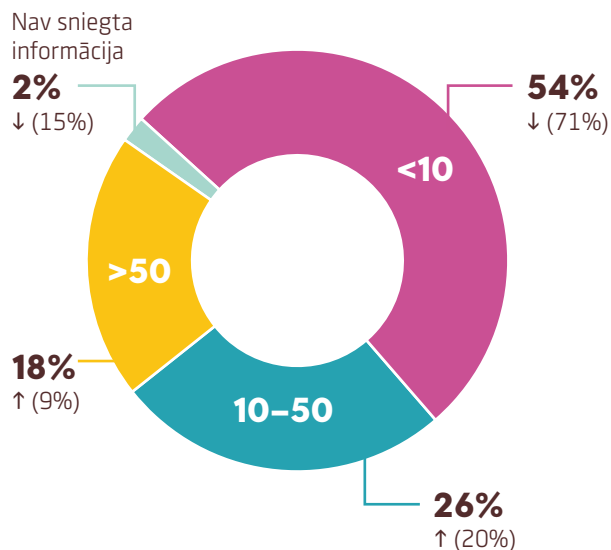
Vai komandā Latvijā strādā darbinieki no citām valstīm?

Nav pārsteidzoši, ka talantīga darbaspēka trūkums vismaz daļēji tiek aizpildīts ar darbinieku piesaistīšanu no ārvalstīm, 66% aptaujāto uzņēmumu ir ārvalstu darbinieki, kuri strādā to Latvijas komandās – galvenokārt no Centrāleiropas, bet arī no Ziemeļeiropas un Rietumeiropas, kā arī Āzijas-Klusā okeāna reģiona.

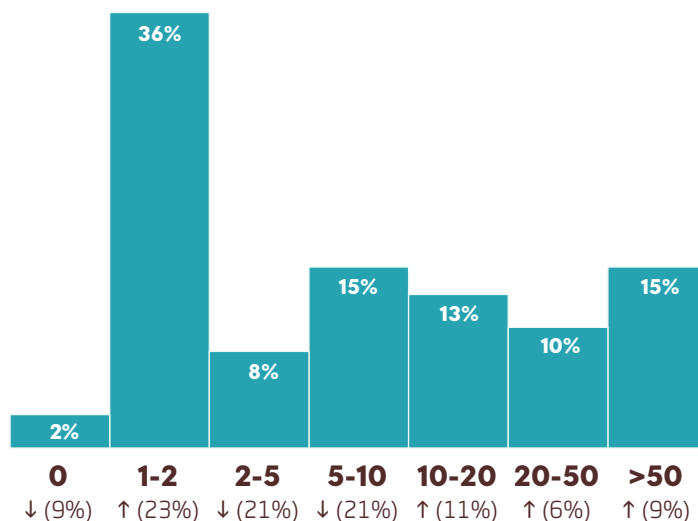

Finanšu tehnoloģiju komandas

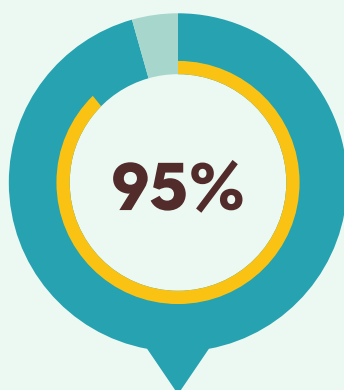
Komandu lielums Latvijā

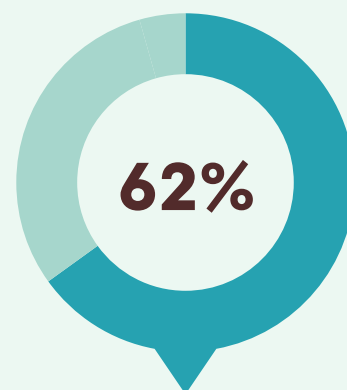
Latvijā darbā pieņemto speciālistu skaits

Lielākā daļa vietēji reģistrēto finanšu tehnoloģiju uzņēmumu ir vērtējami kā mazie vai mikro izmēra uzņēmumi pat pēc Latvijas mērauklas, jo vairāk nekā pusei komandas sastāv no mazāk par 10 darbiniekiem. Tas varētu būt skaidrojams ar uzņēmumu salīdzinoši īso pastāvēšanas laiku, kā arī to, ka vairums no tiem ir dibināti pēdējo piecu gadu laikā, tostarp 2019. gadā, kas ir bijis visaktīvākais uzņēmumu dibināšanas gads. Tomēr salīdzinājums ar pagājušo gadu liecina, ka komandas ir paplašinājušās. Lai gan pat 71% no 2020. gadā aptaujātajiem uzņēmumiem bija mikrokomandas mazāk nekā 10 cilvēku sastāvā, šobrīd šis īpatsvars ir samazinājies līdz 54%, kamēr pārējie uzņēmumi nodarbina 10-50 cilvēkus vai vairāk.

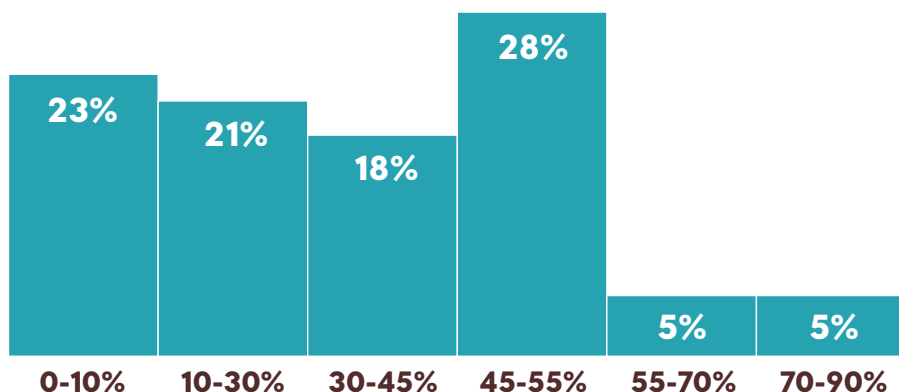
nākamajā gadā plāno komandu paplašināt

sievietes vadošos amatos

Dzimumu sadalījums

(sieviešu % uzņēmumā)

Kā labi zināms, globālā mērogā raugoties, finanšu tehnoloģiju sektorā dominē vīrieši. Latvijā tāda pati situācija tika konstatēta aptuveni 62% aptaujāto uzņēmumu, kur sievietes veido mazāk nekā pusi darbaspēka. Tomēr sieviešu loma nebūt nav maznozīmīga - 60,5% aptaujāto uzņēmumu vadības komandā ir vismaz viena sieviete, un šāda tendence ir pieaugoša salīdzinājumā ar periodu tikai pirms gada.

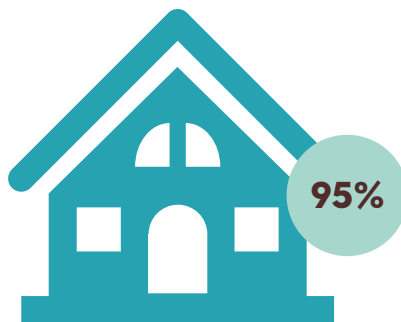
Atskats uz 2020. gadu

Nav pārsteidzoši, ka lielākā daļa uzņēmumu pagājušajā gadā strādāja attālināti, tikai nelielai daļiņai paliekot uzticīgai klātienē darbam birojā. Protams, ir grūti noteikt, vai pāreja uz attālinātu strādāšanu notika tikai Covid-19 pandēmijas dēļ, jo finanšu tehnoloģiju sektors savā būtībā ir balstīts

tehnoloģijām un to neierobežo fiziska atrašanās vieta, līdz ar ko ārējais spiediens uz pārcelšanos tiešsaistē varbūt īsti nemaz nebija izšķirošs. Lielākie izaicinājumi, kā to prognozēja pētījuma dalībnieki vien pirms gada, tik tiešām bija saistīti ar darbības paplašināšanu starptautiskā mērogā un

kvalificēta darbaspēka piesaistīšanas grūtības. Turklāt tirgus paplašināšanās un produktu/IT izstrāde izrādījās vēl lielāks izaicinājums nekā paredzēts – iespējams vismaz daļēji dēļ Covid-19 pandēmijas un tās izrietošajiem ierobežojumiem, kas nebija prognozēti.

Attālināts darbs pēdējā gada laikā

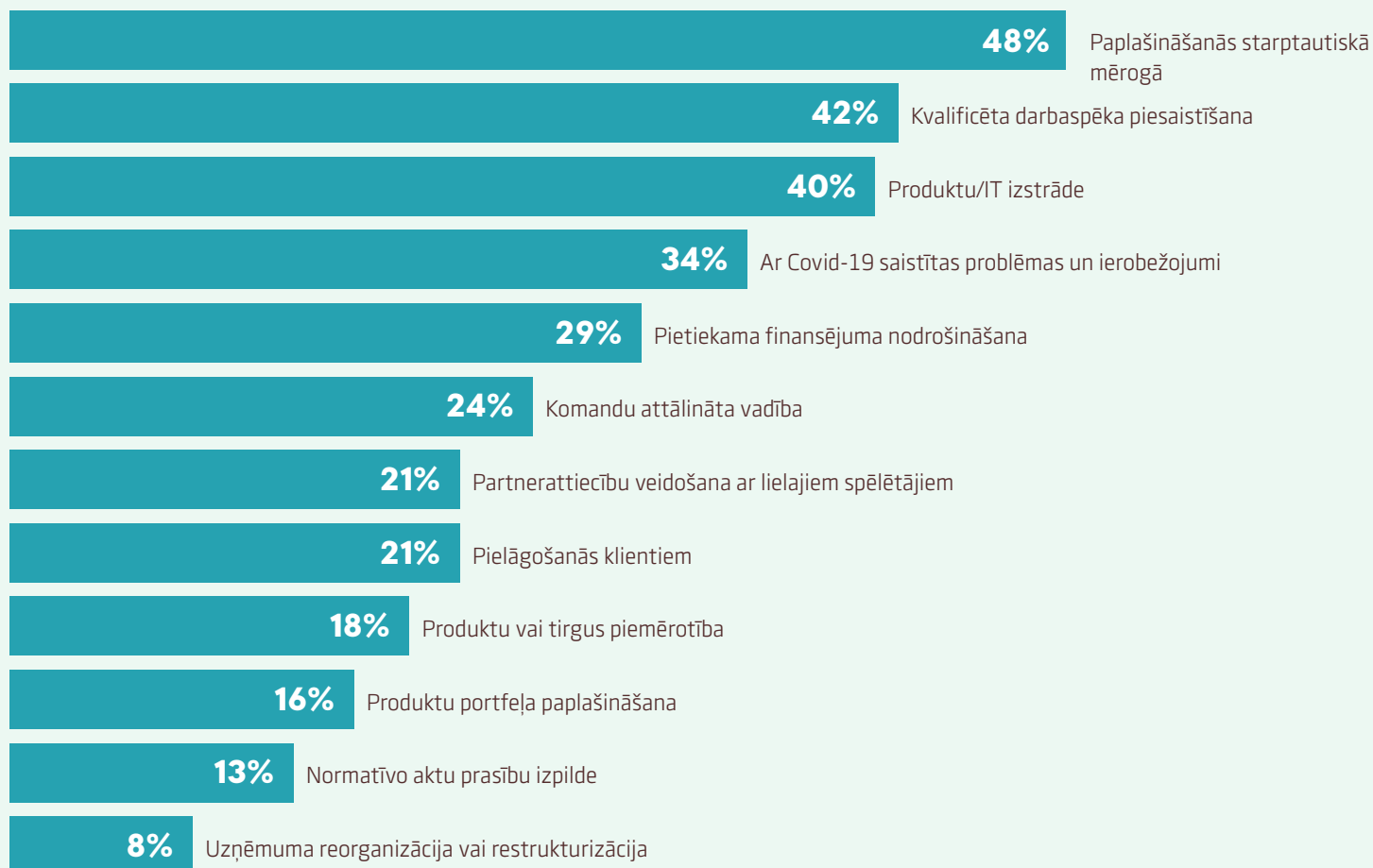

Jā, lielāku daļu laika

Nē, galvenokārt birojā

Galvenie izaicinājumi 2020. gadā

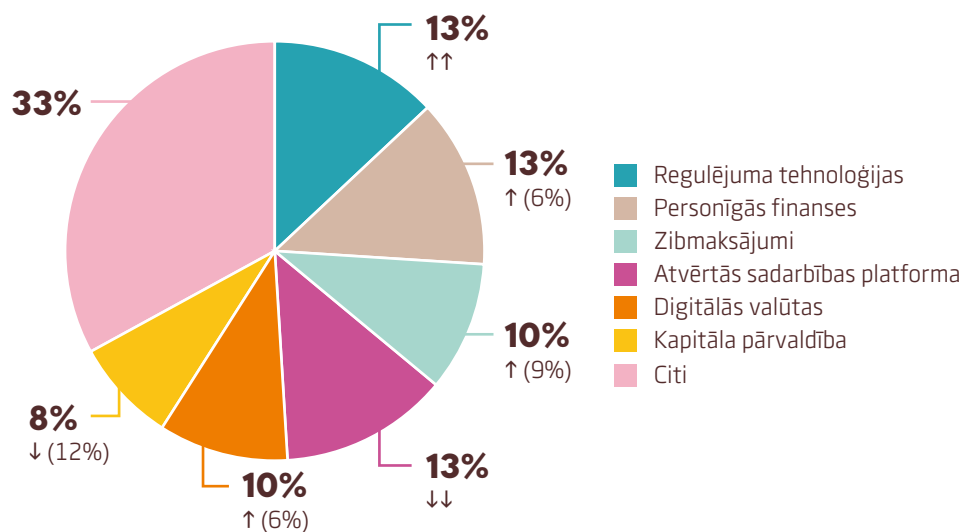

Nākotnes prognozes

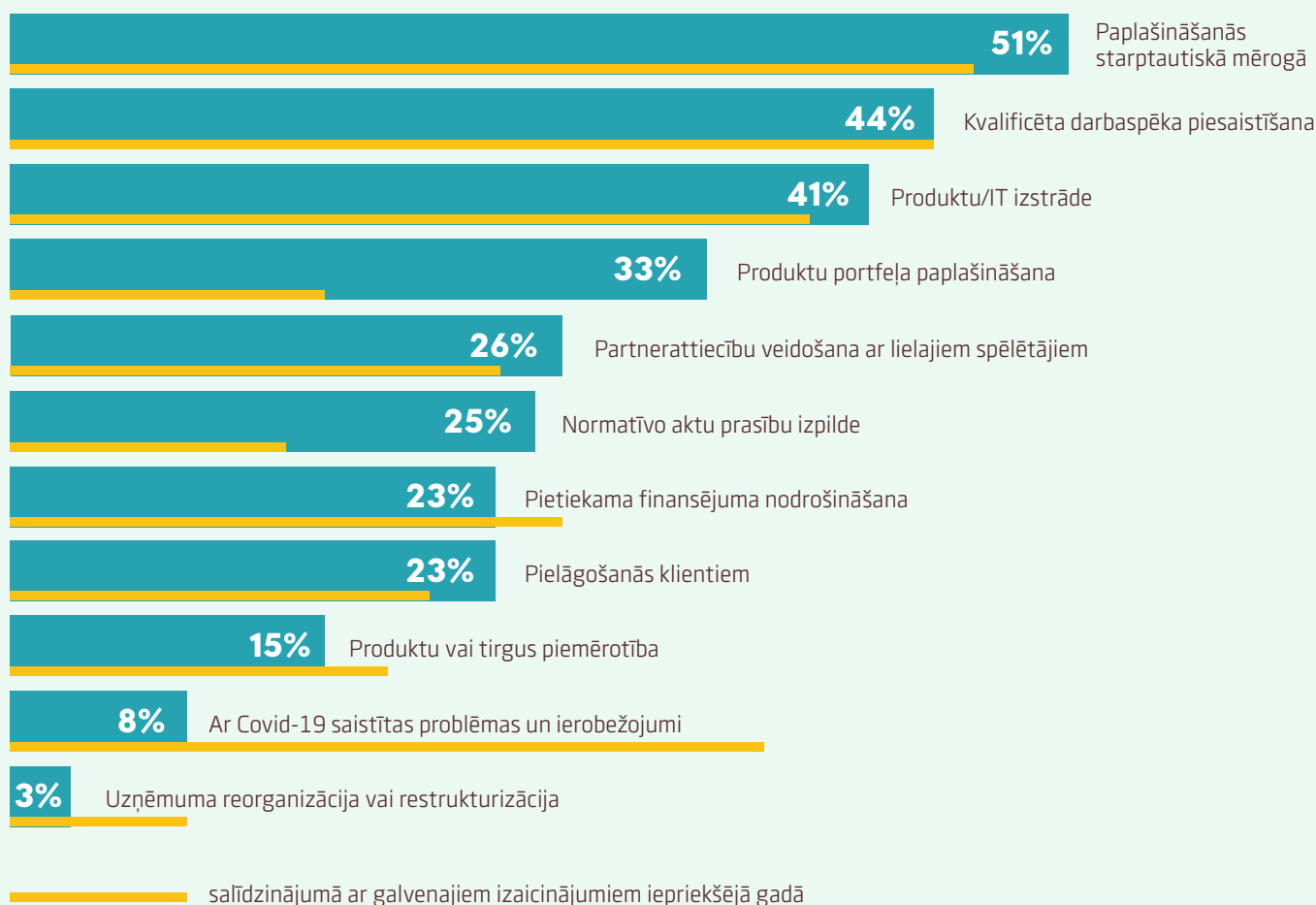
Regulējuma tehnoloģijas, kā arī personīgās finanses, tiek uzskatītas par tuvākajā nākotnē visdaudzsološākajām jomām, kas atbilst arī Eiropā vērojamo jaunākajām aktualitātēm. Atvērtās sadarbības platforma, lai arī joprojām daudzsološā, ir zaudējusi savu nākotnes pievilcību četrkārtīgi salīdzinājumā ar periodu vien pirms gada.

Izaicinājumu sarakstā joprojām ir jau zināmās lietas: paplašināšanās starptautiskā mērogā, talantīga darbaspēka piesaiste un produktu/IT izstrāde. Vēl bažas rada normatīvo aktu prasību izpilde, kam, kā sagaidāms, turpmāk būs daudz lielāka loma (salīdzinājumā ar galvenajiem izaicinājumiem 2020. gadā). Vienlaikus tiek sagaidīts, ka ar Covid-19 saistītie ierobežojumi būtiski samazināsies, vismaz cik tas attiecas uz negatīvu ietekmi uz finanšu tehnoloģiju aktivitātēm.

Kur saskatāt vislielākās iespējas finanšu tehnoloģijām tuvākajos 1–2 gados?

2021.–2022. gadā gaidāmie izaicinājumi

04

Finanšu tehnoloģiju karte

'Blockchain' un kriptovalūtas

IT risinājumi

Regulējuma tehnoloģijas un identitāte

Aizdevumi

Maksājumi un pārvedumi

Finanšu programmatūra

Cits

Tiešsaistes ieguldījumi un P2P finansējums

05

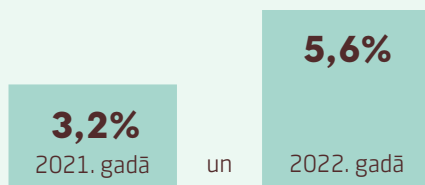
Latvija faktos un skaitļos

Latvija ir salīdzinoši maza valsts, tomēr latvieši spēj būt ārkārtīgi lepni par notiekošajiem pasākumiem, kas tiek īstenoti regulējuma un biznesa infrastruktūras uzlabošanai. Šie centieni viennozīmīgi ir bijuši sekmīgi, jo šobrīd Latvija globālā mērogā ir atzīta par labāko vietu jaunuzņēmumu dibināšanai.

Kredītreitingi

- Fitch Ratings**
A- (prognoze: stabila)
- Moody's**
A3 (prognoze: stabila)
- Standard & Poor's**
A+ (prognoze: stabila)
- R&I**
A (prognoze: stabila)

Saskaņā ar prognozēm izaugsme Latvijā ekonomikā pieaugs par

Zemas procentu likmes apvienojumā ar vairākām reformām, ko valdība plāno īstenot, lai palīdzētu ekonomikai atgūties no Covid-19 negatīvās ietekmes, arī ir unikāla iespēja pastiprināt digitalizāciju un pāreju uz zaļajām tehnoloģijām.

Teritorija

64,588 km²

Iedzīvotāju skaits (2021. gadā)

1,86 miljoni

Dalība starptautiskās organizācijās:

WTO dalībvalsts kopš 1998. g.

EU dalībvalsts kopš 2004. g.

NATO dalībvalsts kopš 2004. g.

OECD dalībvalsts kopš 2016. g.

#57

laimīgākā
valsts pasaulē

Ilgtermiņa
procentu likme

0,0%
gadā
(2021. g. augusts)

Īstermiņa
procentu likme

-0,5%
gadā
(2021. g. septembris)

06

Jaunuzņēmumu ekosistēma

Swedbank lepojas būt par jaunuzņēmumu kopienas dalībnieku. Pēdējo gadu laikā esam piedalījušies dažādās aktivitātēs, palīdzot attīstīt Latvijas jaunuzņēmumu ekosistēmu. Mēs vienmēr meklējam jaunas idejas, esam gatavi dalīties pieredzē un palīdzēt veidot atbalstošu vidi revolucionāru risinājumu izstrādei.

Hakaton 'Hack for the Future'

2020. gadā atvērto inovāciju vadības uzņēmums Helve un Swedbank kopīgi rīkoja ilgtspējas hakatonu 'Hack for the Future'. Pasākums notika tiešsaistē, pulcējot vairāk nekā 300 tehnoloģiju entuziastus un ilgtspējas ekspertus. Pasākuma mērķis bija izstrādāt ilgtspējīgus risinājumus labākai nākotnei. Finālā iekļuva 30 komandas, un par uzvarētāju tika atzīta komanda Adventums, kas radīja risinājumu būvniecības risku mazināšanai un darba apstākļu uzlabošanai būvlaukumos.

Sadarbība ar TechChill

Swedbank četrus gadus cieši sadarbojās ar TechChill. Swedbank un TechChill ir kopīgi rīkojuši vairākus pasākumus. Piemēram, 2021. gadā tika sarīkota pirmā Swedbank Seedtalks diskusija, kurā tika atklāts tas, kā akceleratora programmas jaunuzņēmumiem var palīdzēt neatkāpties no sava pamatmērķa un veicināt uzņēmumu ilgtspēju. Swedbank komanda arī nodrošināja vērtīgu saturu attiecībā uz ilgtspēju TechChill 2021. gada konferencei.

Swedbank koprades telpa

2018. gadā Swedbank kļuva par Eiropas pieredzes bagātākā B2B jaunuzņēmumu akceleratora 'Startup Wise Guys' mājvietu. Akceleratora darbības laikā Swedbank ēkā tajā ir uzturējušies daudzi jaunuzņēmumi, attīstoties par sekmīgiem uzņēmumiem, kuri izmaina tirgu.

Ilgtpējas akceleratori 'Future Hub'

Lai veicinātu atvērtas inovācijas, kas piedāvā ilgtspējīgus risinājumus labākas nākotnes veidošanai, Swedbank Latvija sadarbojās ar tehnoloģiju ekosistēmas aktīvākajiem spēlētājiem Helve, Greentech Alliance un TechCill, izveidojot jaunu kopstrādes formāta ilgtspējas akceleratoru 'Future Hub'. Akceleratorā no 2021. gada marta līdz maijam desmit īpaši atlasītiem zaļo tehnoloģiju (GreenTech) jaunuzņēmumiem tika dota iespēja kopradīt risinājumus sadarbībā ar Baltijas tirgū vadošajiem uzņēmumiem. Šie jaunuzņēmumi sadarbojās ar tādiem vadošiem Baltijas valstu uzņēmumiem, kā Swedbank Latvija, Latvenergo, Rimi Baltija, Orkla Latvija un Rīgas pilsētas domi, lai izstrādātu to ilgtspējas izaicinājumiem atbilstošus risinājumus. 'Future Hub' ir pirmais šāda veida ilgtspējas un atvērto inovāciju akceleratori Baltijā. Tas ir sniedzis unikālu iespēju gan veicināt un atbalstīt atvērto inovāciju izmantošanu tirgū vadošo uzņēmumu darbībā, gan demonstrēt to, ka ilgtspējas jautājumus var un bieži vien pat vajag risināt ar inovatīvu pieeju un tieši iesaistot jaunuzņēmumus. Pārsteidzoši lielā jaunuzņēmumu interese no visas pasaules liecina, ka jaunuzņēmumiem patiesi ir vēlme strādāt ar Baltijas valstu uzņēmumiem un iepazīt šo tirgu. Pricējami, ka Baltijas tirgus līderi izmanto šo iespēju, piedāvājot jaunuzņēmumiem risināt aktuālus un nākotnē gaidāmus izaicinājumus. Atvērtība ilgtspējas izaicinājumu risināšanai ar jaunuzņēmumu palīdzību apliecina drosmi un kalpo par piemēru, kas, cerams, iedvesmos arī citus.

Valsts atbalsts

Latvijas jaunuzņēmumu ekosistēma ir jauna un dinamiska. Tā ir pietiekami liela, lai nodrošinātu visas reģionāla uzņēmējiem draudzīga biznesa centra priekšrocības, un vienlaikus pietiekami maza, lai sniegtu plašas tīklošanas iespējas un piederības sajūtu. Šīs ekosistēmas izaugsmi ir veicinājusi virkne iesaistīto pušu publiskajā un privātajā sektorā, bezpeļņas organizācijas un akadēmiskās vides pārstāvji. Vispēcīgākās vertikāles ir finanšu tehnoloģijas, dziļās tehnoloģijas (deeptech) un bezpilota lidaparāti (droni). Latvija ir lieliska vieta, kur sākt vai paplašināt biznesu, jo ir pieejami dažādi atbalsta mehānismi.

Kaspars Rožkalns

Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras ģenerāldirektors

“Finanšu tehnoloģiju nozare ik gadu stabili aug, un parādās aizvien jauni finanšu pakalpojumu sniedzēji, kā arī agrīnās stadijas finanšu tehnoloģiju jaunuzņēmumi, veidojot finanšu nākotni. Pēc likumu grozījumiem valsts kapitāla daļu pirkuma tiesību īstenošanas politikā Latvija šobrīd ir novērtēta par jaunuzņēmumiem visdraudzīgāko valsti globālā mērogā, un mēs cenšamies šo pozitīvo tendenci turpināt. Latvija šobrīd strādā pie stratēģijas jaunuzņēmumu attīstības optimizēšanai, un finanšu tehnoloģiju uzņēmumiem šajā stratēģijā tiks piešķirta unikāla loma. Mūsu mērķis ir stiprināt valsts pozīciju starptautiskajā tirgū, sniedzot iespējas attīstīt šajā sektorā jau strādājošos finanšu tehnoloģiju uzņēmumus un piesaistot jaunus.

Latvijai izpildās visi priekšnosacījumi tam, lai tā varētu kļūt par izcilu inovāciju centru, kur testēt un attīstīt jaunākos,

novatoriskākos finanšu tehnoloģiju risinājumus. Mēs vēlamies kļūt par “smilšakasti”, kur ikviens var viegli testēt jaunas idejas. Visu iesaistīto pušu uzdevums ir uzlabot normatīvo regulējumu un paplašināt nepieciešamo infrastruktūru finanšu tehnoloģiju jaunuzņēmumiem. Mēs strādāsim pie jaunās stratēģijas ciešā sadarbībā ar finanšu sektoru, jo šobrīd bankas Latvijā nav gatavas paplašināt savu sadarbību ar finanšu tehnoloģiju nozari. Ir skaidrs arī, ka nepieciešams meklēt alternatīvus finansēšanas avotus, piemēram, riska kapitāla uzņēmumus un citus finanšu partnerus, kurus interesē sadarbība ar finanšu tehnoloģiju uzņēmumiem. Ievērojams izaicinājums ir atrast talantīgus darbiniekus un palielināt tempu, kādā varam to izdarīt. Jaunā stratēģija kalpos par ceļvedi nākamajiem soļiem gan tiesiskā regulējuma pilnveidē, gan nepieciešamo atbalsta instrumentu attīstīšanā.”

Jaunuzņēmumu likums

Latvijas darbaspēks viennozīmīgi ir izmaksu ziņā izdevīgs, tomēr algas var sagādāt izaicinājumu jaunuzņēmumiem, kuri sper pirmos soļus biznesa pasaulē vai meklē vistalantīgākos darbiniekus. 2017. gadā pieņemtais Jaunuzņēmumu likums:

- ▶ Definē jaunuzņēmumus kā mērojamu biznesu ar augstu ekonomisko potenciālu,
- ▶ Nosaka divus atbalsta mehānismus, kas vērsti uz ar darbaspēku saistīto izmaksu atvieglošanu, proti, fiksētu sociālo nodokli EUR 340,90 + 0% iedzīvotāju ienākuma nodokli vai 45% līdzfinansējumu augsti kvalificētiem darbiniekiem.

Kapitāla daļu pirkuma tiesību regulējums

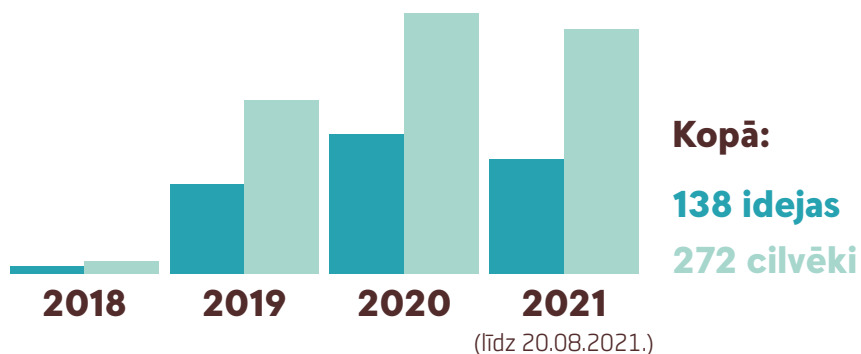
Kapitāla daļu pirkuma tiesības jeb akciju opcijas darbiniekiem sniedz iespēju iegūt uzņēmuma kapitāldaļas par nominālo cenu vai bez maksas pēc noteikta laikposma neatkarīgi no uzņēmuma akciju aktuālās patiesās vērtības. Darbinieks šādā veidā iegūst iespēju pārdot akcijas un nopelnīt papildu ienākumus, ja uzņēmuma vērtība ir pieaugusi. Kapitāla daļu pirkuma tiesību piešķiršana ir prēmēšanas sistēma, kas uzņēmumiem ļauj piesaistīt svarīgus darbiniekus uz vairākiem gadiem.

Jaunuzņēmumu vīza

Latvijas jaunuzņēmumu vīzu programmā var pieteikties līdz pat pieciem dibinātājiem viena uzņēmuma ietvaros, un tā jaunuzņēmumu dibinātājiem, kas nav ES pilsoņi, un to dzīvesbiedriem un bērniem dod iespēju saņemt termiņuzturēšanās atļauju uz laiku, kas nepārsniedz trīs gadus, paredzot elastīgus atjaunošanas nosacījumus. Tā ļauj ceļot bez vīzas visā Šengenas zonā un saņemt sertificētu e-parakstu. Galvenais kritērijs jaunuzņēmumu vīzas saņemšanai ir inovatīva, mērogojama jaunuzņēmuma ideja ar lielu izaugsmes potenciālu.

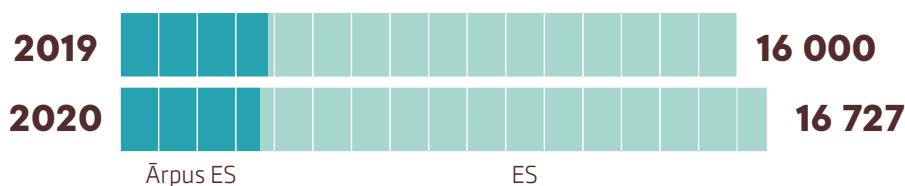
Jaunuzņēmumu ideju un vīzu saņēmēju skaits no 2018. līdz 2020. gadam

*LIAA lēš, ka līdz 2021. gada beigām ievērojama pieprasījuma dēļ jaunuzņēmumu vīzas saņēmēju skaits varētu pieaugt par 50%.

Tiešie ieguldījumi Latvijā (miljonos)

Jaunuzņēmumu gadījumā ārvalstu ieguldījumu īpatsvars ir vairāk nekā 80%, un galvenie ārvalstu investori ir no ASV, Igaunijas, Lielbritānijas, Krievijas un Apvienotajiem Arābu Emirātiem.

Citi atbalsta mehānismi

LIAA (Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra) nodrošina dažādus citus atbalsta mehānismus, kas var būt lietderīgi jaunuzņēmumu izaugsmes veicināšanā. Daudzi jaunuzņēmumi novērtē "Starptautiskās konkurētspējas veicināšanas programmu" un "Inovāciju vaučeru programmu". Tajās pretendējošajiem jaunuzņēmumiem ir jāatbilst LIAA noteiktajiem kritērijiem. Šie ir galvenie atbalsta instrumenti, bet starptautiskās konkurētspējas un inovāciju attīstīšanai ir pieejamas arī daudzas citas programmas.

08

Investīciju vide

Lai arī 2020. gada pirmajā pusē notika rekorddaudz Baltijas valstu jaunuzņēmumiem pieejamā finansējuma kārtas (pirmssēklas, sēklas un A sērijas), sasniedzot visu laiku augstāko līmeni (108), 2020. gada otrajā pusē šis skaits nokritās līdz 84 Covid pandēmijas sākuma dēļ. Taču 2021. gada pirmajā pusē pirmssēklas finansējuma piešķiršanas apjomi jau ievērojami atguvās pēc pandēmijas izraisītās piebremzēšanas, pirmssēklas finansējuma piešķirumiem jau tuvojoties 2020. gada pirmajā pusē sasniegtajam līmenim. Pandēmijas laikā visvairāk samazinājās pirmssēklas un sēklas finansējuma piešķiršana, savukārt A sērijas finansējums ekonomikas piebremzēšanas laikā nav tik būtiski sarucis. No 2020. gada pirmās puses līdz 2021. gada pirmajai pusei pirmssēklas finansējuma apjoms piedzīvoja stabili pieaugumu, šobrīd sasniedzot 300 000 eiro. Vienlaikus sēklas finansējuma kārtu apmērs samazinās. Jāatzīmē, ka lielās A sērijas un izaugsmes finansējuma kārtas šobrīd reģionā jau notiek regulāri. 2021. gada pirmajā pusē kopumā tika savākts finansējums 649 miljonu eiro apmērā. Tas ir lielākais kapitāla apmērs, kāds līdz šim savākts, un tas norāda uz zināma brieduma sasniegšanu investīciju ekosistēmā. Izaugsmes finansējuma kārtās

vērojama spēcīga izaugsme, darījumu skaitam vairāk nekā divkāršojoties, kas liecina, ka Baltijas tirgū ieplūst jauns izaugsmes finansējums. Attiecībā uz sēklas finansējuma kārtām – konkurence tajās palielinās. Salīdzinājumā ar iepriekšējiem periodiem jaunuzņēmumi savāca mazāk kapitāla ar mazliet augstāku novērtējumu un ar daudz mazāku ietekmi tirgū ieguldījumu saņemšanas brīdī. Tas liecina,

ka investori uzņemas lielāku risku, ieguldot līdzekļus mazāk attīstītos jaunuzņēmumos sēklas stadijā. It sevišķi Latvijā 2021. gads ir nesis jaunus rekordus – tas ir bijis sekmīgākais gads pēdējā desmitgadē! 2021. gada pirmajos astoņos mēnešos Latvijas jaunuzņēmumiem jau ir izdevies piesaistīt 171 miljonu eiro. Salīdzinājumam pēdējos 10 gados kopumā ir piesaistīti 246 miljoni eiro.

Andris K. Bērziņš

Change Ventures vadošais partneris

“Latvijas finanšu tehnoloģiju ekosistēmu pēdējos pāris gadus ir uzturējusi 'Startup Wise Guys' akceleratora programma, atbalstot dažādas pirmssēklas komandas, tostarp Partly, Agroplatforma un Flipful. Valstī jau ilgstoši klātesošais Nordigen turpina piesaistīt sēklas kapitālu, un kulminācija tika sasniegta 2021. gada jūnijā ar 2,1 miljona eiro kārtu ar Black Pearl VC priekšgalā. Galvenais jaunpienācējs ir Jeff App, kas atbalstu galvenokārt ir saņēmis no Igaunijas biznesa eņģeļiem 2020. gada sākumā, kā

arī 2021. gadā. 2020. gada otrajā pusē sešu mēnešu laikā savāktais finansējums sasniedza 6,5 miljonus eiro, pateicoties finansējumam, kas Mintos A sērijas ietvaros īstenotajā pūļa finansējuma kampaņā tika savākts, galvenokārt, no viņu klientiem. Tomēr 2020. gada otrajā pusē netika noslēgts neviens pirmssēklas vai sēklas finansējuma darījums, jo finansējuma piešķiršana visagrīnākajām fāzēm kopumā samazinājās.”

Infrastruktūra un regulējums

Marine Krasovska

Finanšu inovāciju departamenta direktore,
Finanšu un kapitāla tirgus komisija (FKTK)

"Ilgi gaidīts notikums saistībā ar finanšu tehnoloģijām un finanšu sektoru kopumā ir jaunais Finanšu sektora attīstības plāns tuvākajiem trim gadiem, kas sagatavots Finanšu ministrijas paspārnē un ko paredzēts pabeigt līdz 2021. gada oktobrim. Šis plāns kalpos par svarīgu izejas punktu, nosakot galvenās prioritātes visam sektoram, un satur arī sīkāku aktivtāšu plānu ar definētiem mērķiem, termiņiem un atbildīgajām iestādēm.

Jau šajā etapā varam prognozēt, ka lielāks uzsvars stratēģiskajā līmenī tiks likts uz tādu inovāciju kā mākslīgais intelekts lomu un atvērtajiem datiem, kā arī vides un infrastruktūras veidošanu inovāciju un finanšu tehnoloģiju ieviešanai. Sadarbības nodibināšana starp finanšu tehnoloģiju uzņēmumiem un valsts iestādēm ir viens no veiksmes faktoriem nozares celšanā. Latvija ir panākusi būtisku progresu NILL riska pārvaldības sakārtošanā un tagad var koncentrēties uz finanšu sektora izaugsmi un attīstību.

Liela daļa jaunās stratēģijas mērķa būs vērsta uz nacionālo finanšu tehnoloģiju ekosistēmu – šķēršļu novēršanu, regulējuma pilnveidošanu un licencēšanas procesu inovāciju veicināšanai. Mums ir jārisina šobrīd vērojamā inovāciju stagnācijas tendence, kad lielākā daļa resursu tiek novirzīta jau pastāvošo jaunās inovācijās.

Lai Latvijas finanšu tehnoloģijas varētu plaukt, vispirms mums ir jāpaplašina talantu bāze, galvenokārt ar digitālo prasmju uzlabošanu un dažādu izglītības programmu palīdzību IT, datu zinātnes un uzņēmējdarbības sfērā, kā arī jāstrādā pie atbilstošu resursu piesaistīšanas no ārvalstīm. Mums arī jācenšas paaugstināt riska kapitāla pieejamību, it īpaši

jaunuzņēmumiem, kas šajā sektorā varētu vairot radošumu un inovācijas. Valsts šeit varētu nodrošināt drošu testgultni idejām, kuras pēc tam varētu realizēt lielākā mērogā plašākā Eiropas līmenī. Visbeidzot ir vajadzīga pienācīga nacionālā līderība, lai panāktu piekļuvi atvērtajiem datiem, kas nav iespējams bez pietiekamas iesaistes no valsts vadīto iestāžu puses. Plašāka atvērto datu iestrādāšana varētu veicināt jaunu prasmju parādīšanos un ļaut mums ar jauno tehnoloģiju palīdzību pamanīt tendences, ko ir grūti fiksēt manuāli. Neraugoties uz iepriekšminēto, neaizmirsīsim par visām priekšrocībām, kas Latvijā jau eksistē: jaunuzņēmumu likums valsts atbalsta nodrošināšanai (skat. "Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likums"), jaunuzņēmumu vīzu instruments, jauns regulējums darbinieku kapitāla daļu iegādes tiesībām, joprojām salīdzinoši zemākas uzņēmējdarbības veikšanas izmaksas, augstākā līmeņa infrastruktūra, piemēram, ātrs un uzticams interneta pieslēgums, elektroniski parakstītu dokumentu iesniegšana lielākajā daļā valsts iestāžu un regulatīvās smilškastes pieejamība. Visi šie labumi veido izdevīgu piedāvājumu un ir pelnījusi kārtīgu mārketingu, vislabāk ar vienotu Latvijas finanšu tehnoloģiju zīmolu."

Dalība FKTK Inovāciju centrā

Inovāciju centrs ir īpašs kontaktpunkts finanšu tehnoloģiju uzņēmumiem un jaunuzņēmumiem, kur tie var uzdot jautājumus un saņemt norādījumus tieši no FKTK speciālistiem par inovatīviem finanšu produktiem, pakalpojumiem un biznesa modeļiem, kas atrodas izstrādē, licencēšanas prasībām, uzraudzību un noteikumiem (tostarp maksājumu pakalpojumu sniegšanas, naudas atmazgāšanas, novēršanas, IT drošības, kopfinansēšanas, kriptoaktīvu u.tml. jautājumos).

Kāda veida ieguvumus Inovāciju centrs var sniegt?

- ▶ ātri saņemt norādes, vai kāds jauns pakalpojums vai biznesa modelis varētu būt pakļauts kādam finanšu sektora regulējumam;
- ▶ saprast prasības regulētā finanšu sektora uzraudzībā un politikas piemērošanā;
- ▶ noskaidrot iespējamus jautājumus, kurus biznesa idejas autoriem vajadzētu atrisināt tālākās attīstības gaitā;
- ▶ saņemt padomu par FKTK pieeju attiecībā uz inovatīvu risinājumu ieviešanu, tostarp IT drošības jomā;
- ▶ saņemt atbalstu licencēšanas jautājumos.

10

Pētījuma dalībnieki

Finanšu sektors nepārtraukti attīstās, it sevišķi šobrīd, kad par vienu no galvenajiem pārraižu virzītājiem ir kļuvušas atvērtās sadarbības platformas (Open Banking). Swedbank ir atvērti inovatīvām idejām, uzņēmīgiem cilvēkiem un jaunām tehnoloģijām, kas nodrošina saikni ar tiem, kam jau ir pieredze, un piekļuvi starptautiskajiem tirgiem. Mēs esam atvērti sadarbībai, lai palīdzētu nozares jaunuzņēmumiem attīstīties, piedāvājot zināšanas un praktisku atbalstu.

Sazinieties ar mums:

Adrese: Balasta dambis 15, Rīga
E-pasts: biznesam@swedbank.lv
www.swedbank.lv

Swedbank